

imelo v kratkem novega župana: čez 3 leta potem bomo računili njegova dela in svet bode imel priliko — primere in sodbe.

— C. k. ministerstvo za kmetijstvo dela po dopisu deželnim odborom od 15. avgusta t. l. na to, da se nauk murbo- in sviloreje vpelje v ljudske šole in preparandije.

— (Konecletne preskušnje v tukajšni kovaški in živinozdravilski šoli) bodo 5., 6., 7. in 8. dne prihodnjega meseca oktobra dopoldne od 9. do 12., popoldne od 3. do 5. ure.

— Trgovska in obrtnijska zbornica je sprejela enoglasno v redni seji 25. t. m. volilni in opravljeni red, ktera je napravil za to izvoljeni odsek poleg nove postave od 29. junija l. l., ki zadeva vredbo trgovskih in obrtnijskih zbornic. O tem in tudi o drugih zadevah, ktere so se rešile v tej seji, bomo obširneje poročali prihodnjič.

— (*Matica.*) Za poslovenjenje Schödlerjeve knjige „Buch der Natur“ so se do sedaj oglasili gg. Fr. Erjavec, Ivan Tušek, Vil. Ogrinec in Ivan Zajec. Naj se kmalu oglasi, kdor še hoče udeležiti se tega važnega dela, ter naj povej predmet, ki ga hoče izdelati. — Iz Trsta smo dobili veselo vest, da g. Koseski hoče Matici izročiti svoje spise, da ima najme vže dovršenih i priredjenih 5 prevodov iz Ruskega, ki obsegajo okoli 4000 vrstic, vsa druga ostala dela pa da kašnje odstopi Matici. — Visokočastiti Oroslav Caf je Matici poslal dva sešitka narodnih pesem ter je konec svojega pisma izrekel, „da bode Matica slovenska pravna naslednica vseh njegovih slovenskih in slavjanskih spisov.“ — Gg. profesorja mariborska Šuman in Majciger pišeta, da hočeta sestaviti slovanski narodopis, ki bi obsegal 20—25 tiskanih pól, ako ga Matica prevzame v natis. — 12. seja Maticinega odbora bode 15. oktobra t. l.

— (*Mestna godba.*) Odsek za mestno godbo je 22. t. m. imel sejo, v kateri je oddajal kapelnikovo službo. Prosilo je za-njo 15 sposobnih kapelnikov, večidel vojaških; 6 je bilo taci, ki so dovršili pražko konservatorijo, med temi je tudi g. Wahl, kateri je bil izvoljen. Dalje je bilo naznanjeno, da se je že 25 izurjenih godcev oglasilo in da se jih je še nekoliko nadjati, ako dojde še več podpore. Najela se je že soba za skušnje, ki se utegnejo začeti 1. oktobra. Skušala se bode vtemeljiti tudi godbena šola za rokodelce.

— Gosp. pl. Strahl, svetovalec pri c. k. deželni sodniji ljubljanski, je ob prestopu v pokojni stan prejel vitežki križ Franc-Jožefovega reda.

— Dr. Sajevec, dozdej koncipient v Celji, pride za advokata v Kranj.

— Dobroznani naš rodoljub gosp. Heidrich napravi v nedeljo v čitalnični dvorani koncert. Program mu je ta-le: 1) Romanca iz „Tanhäuser“ od R. Wagnerja. 2) Dvospev iz „Belisar“ od Donizetti-a. 3) Sekstet iz „Lucia“ od Donizetti-a. 4) Vojaška, moški zbor Heidrihov. Potem se bo igrala kratkočasna igra v enem djanji „Črni Peter.“ — Heidrihovo izvrstno petje je tako dobro znano, da se njegov koncert more nadjati obilega občinstva.

— (*Poberki iz časnikov itd.*) V nekem listu „Tagblatt“ sam sebe tolaži, da „narodni voditelji“ so se „obnucali“, češ, da narodna ideja je prazna fraza, po kateri so nekdej zvonec nosili; zdaj svet hoče le svobodo, a ne narodnosti. Narodni voditelji so se vrgli obskurantizmu, ultramontanizmu — to je, duhovščini v naročje — in zato kljenka njihovi slavi.“ To je cvet „Tagbl.“ stavka, kteremu pa „Tagblattovci“ sami ne verjamejo, saj dobro vedó, da narodna ideja giblje svet dandanes še le prav močno in bolj ko ne-

kdaj. Slovanom pa je narodnost mati svobode; dokler nimajo vseh narodnih pravic, še o svobodi črhiniti ne morejo. Sicer pa geslo za „vero, cesarja, domovino“ ni še le danes skovano Slovincem, ampak je geslo njih starodavno, zato je narod slovenski hodil z duhovščino in duhovščina je hodila z narodom zmiraj in bode hodila še takrat, ko bode iz cunj „Tagblattovih“ postal nov papir, na katerem bo zapisano stalo: „Slava Slavjanom!“ — Drugi listi „Tagbl.“ prelivajo vroče solze zato, da vse napenjanje in vsi stroški so bili zastonj! — Vrhencanje z Višnjagorci jočejo na razvalinah svojih volitev in „Tagbl.“ jim razkačen trobi: „Requiescat!“ — Gosp. Zagorcu, ki je v deželnem zboru opominjal g. Dežmana, naj za božjo voljo ne vpije tako, sicer morajo oglušeti poslušalci, je „Tagbl.“ mislil zaušnico dati, pa jo je dal le g. predsedniku, ki je prvi tožil, da glas Dežmanov mu buči na ušesa kakor trobente nekdej pred mestom Jeriho. — „Tagblatt“ povzdiguje večino mestnega zbora, da je bila tako „raisonabel“ in je radovoljno zapustila prestol v mestni hiši. Ko bi „Tagbl.“ to kdo verjel? Dr. Costa Vas je prisilil, da ste šli! Temu Nemeč pravi: „aus der Noth eine Tugend machen!“ — Kaj neki bo — tako nas je danes vprašal nekdo — „Tagbl.“ odgovoril „Triglavu“, ki trdi, da vse od konca do kraja je laž, kar je „Tagbl.“ pisal o g. Zagorcu, da ni prostovoljno odstopil od županstva itd. in od g. Ravnikarja, da ni bil pravilno voljen za častnega srenjčana itd. Pisarijo na laž postaviti pred celim svetom je sicer sramotno, al kaj briga to pisúna „Tagblattovega“ — otrese se, pa gré.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

— *Iz Dunaja.* — Na Dunaji se zdaj važne reči godijo, in, kakor se bere v vseh časnikih in kar tudi vladni listi zakriti ne morejo, se zelo mešajo stvari v ministerstvu. Ministerstva predsednik knez Karlos Auersperg je stopil iz ministerstva, in njegovo mesto je začasno posedel minister grof Taaffe. Z njim pa so drugi ministri tako malo zadovoljni, da se sliši, da odstopijo vsi, ako on ostane ministerstva predsednik. Pravijo, da baron Kellerspergu, ces. namestniku v Pragi, ponuja Beust mesto v ministerstvu, al da on pravi, da v ministerstvu, kjer sedi dr. Herbst, noče on sedeti. Vidi se iz tega, da se zelo razdira ministerstvo, in da zdaj, ko je glavo (predsednika) zgubilo, je podobno ladiji na morji, ki nima jambora. Tako primerja „Fremdenbl.“ sedanji stan dunajskega ministerstva. Imenuje se že mnogo osob, ki se utegnejo poklicati za ministre; al to vse je zdaj le pravlica. — Druga važna novica je ta, da cesar ne gre v Galicijo. Vse je bilo že pripravljeno za odhod, kar naenkrat je prišla od Njih Veličanstva odpoved, da se potovanje opusti. Časniki pišejo, da po vsi deželi in v deželnem zboru je nevolja zoper ministerstvo velika za to, da je odsvetovalo cesarju potovanje v Galicijo. Ta upor ministerstva zoper potovanje cesarjevo je zlasti galiciške državne poslance tako razkačilo, da se hočejo poslanstvu v državni zbor odpovedati, ako Njih Veličanstvo ne pride v Galicijo. Vidi se iz vsega, da so hudo zapletene politične stvari zdaj v Avstriji.

— *Štajarsko.* — Deželni zbor je v 12. svoji seji dovolil za vinorejsko (se vé da nemško!) šolo v Mariboru 8000 gold., za kmetijsko in geografično-montanistično društvo 3175 gold., in posamesnim srenjam ob deželni meji 1000 gold. za obrambo tega, da se živinska kuga ne pritepe v deželo. — V 13. seji podpira dr. Vošnjak svoj predlog o poravnavi struge (reguliranji) Dravine. On povdarja silno škodo, ki jo je napravila voda,

in zakaj. Lastniki, pravi, ktere ta škoda zadeva, sami niso v stanu, da bi svoja posestva proti vedni, tihi sili zajezene vode branili, pa tudi občinam se to breme ne more nalagati, da bi z zidovi bregove zavarovali in sicer že zavoljo tega ne, ker bi taka zidanja zaradi globoke struge Dravine in rahlje zemlje neprimerne stroške prizadela.

— V 16. seji se poslanca Prelog in Herman pritožujeta, da je vodstvo kopeli na slovenskem Štajarskem nezmožno slovenskega jezika. Dr. Prelog zbornici očita, da so bili celó prejšnji stanovi Slovincem pravičnejši, ker so skrbeli, da je vodja tudi znal slovenski. Heschl in Hackelberg trdita, da sta vodja v Slatini in Dobrnjskih toplicah zmožna „windisch“ jezika. Poslanec Herman protestuje proti besedi „windisch“ rekoč, če bo to tako naprej šlo, imenovali bomo tudi mi nemški jezik „švabski.“ V tej seji se je tudi nasvetovalo, naj se graško gledišče prodá, ker dežela nima nobenega vzroka Gračanom plačevati za njihovo veselje. Konečno pa je obveljal le predlog, naj se deželni odbor razgovori z mestno srenjo, da bi ona kupila gledišče. — Iz vseh krajev se pošiljajo slovenske adrese do deželnega zbora, v katerih prosijo občinski zastopi, naj se vpelje slovenski jezik v šole in uradnije, in izrekajo željo, da naj bi se združili vsi Slovenci v zedinjeno Slovensko. Predložili so slovenski poslanci do zdaj tacih adres in peticij že od 20 slovenskih občin.

Iz Gorice. Ker dosedaj deželnemu odboru ni bilo mogoče najti pripravnega laškega profesorja, kateri bi bil tudi vodja kmetijske šole, predlagal je deželni odbor po poslancu Deperis-u v 5. seji deželnega zbora: 1. Plača učitelja in vodja kmetijske šole v Gorici naj se poviša na 1500 gold. 2. Ko bi se tudi na nov razpis te službe nobeden sposoben učitelj ne oglasil, naj bode deželni odbor pooblaščen, da sme se s katerim glasovitim učiteljem privatno pogoditi in plačo, če bo treba, do 2000 gold. povišati. 3. Tako in tako pa naj se deželni odbor pooblasti, da profesorju-vodji in (obema) asistentoma službo za trdno podeli, in to po domnitvi z glavnim odborom tukajšnje c. kr. kmetijske družbe. Po Črnetovem nasvetu se je izročil deželno-odborov predlog odseku za združenje občin (kateri dotični dr. Deperis-ov predlog prevdarja). — H koncu te seje se je potrdilo še dvoje postav zastran vpeljanja pasjega davka in to vsled prošenj mesta Gorice in županstva Št. Peterskega. Prva postava dovoljuje mestnemu municipiju goriškemu, da sme pobirati davek 4 gld. za vsacega psa; druga postava pa je občna za vse druge županije, ktere bodo prosile za vpeljanje enacega davka, toda mora biti nižji kot v Gorici in ne sme dveh goldinarjev preseči. Pravico določiti ga, imajo županije same; potrjeval jim ga bo deželni odbor.

— V 7. seji deželnega zbora je poročal dr. Pajer „o povišanji zavoda gluho-nemov v Gorici na deželen zavod goriško-isterski.“ On popisuje zgodovino zavoda od začetka do zdaj. Pravi, da zavod hira posebno, odkar ga oskrbuje nadškofijska kurija, da se manjša število hranjencev, da so poslopja v slabem stanu in da je vodstvo samo prosilo deželni zastop, naj se zavod povzdigne za deželno napravo in naj se zato podpira iz deželnih zalogov. Poročilo pa sklone z nasvetom: „Deželni zbor goriški potrjuje pravila in notranji red zavoda gluho-nemov, kakor jih je dež. odbor predložil in odsek (v nebistvenih rečeh) popravil. Sprejeti pa mora ta predlog tudi še dež. zbor isterski, in na podlagi tega ustanovnega porazumka se izreka zavod za deželni zavod goriško-isterski.“ Poslanec dr. Doljak zagovarja nadškofijsko, povdarja, da se

ni spodobilo pogajanje s kurijo tako osorno pretrgati, ker bi se bila lahko z lepa ta zadeva poravnala, in nasvetuje: „Predno se zavod gl.-n. za deželni zavod izreče, naj bi se dež. odboru naročilo, da se pogajanja z nadškofijsvom še enkrat loti, ter naj skuša porazumeti se zastran zahtevanja, ki ga je nadšk. pooblastenec v seji komisijini od 16. dec. 1866 podal, kakor tudi zastran upliva, ki bi ga imelo nadškofijsvo imeti na uredbo zavoda in dobrega vspeha, ter naj se še posebej porazumé s šolskimi sestrami glede na njihove dolžnosti in na disciplino, kateri bi se imele podvreči.“ Ta nasvet ni bil sprejet pri glasovanju. Sprejel pa se je enoglasno odsekov nasvet z ustanovnimi pravili, s kterimi vred se je odobril tudi notranji red.

Česko. Iz Prage. Govorilo se je, da bodo prišli k obravnavi „o postavi zaradi šolskega nadzora“ škofje. Al to se ni zgodilo in še štirje sicer nazoči duhovni so izrekli, da se ne bodo udeleževali te obravnave in o tej reči tudi ne glasovali za to, ker se načrt te postave ne vjema z dosedanjimi cerkvenimi postavami. Sprejet je bil nasvet večine, po katerem cerkev nima glasu v šolskem svetu. Enak sklep je napravil moravski zbor nemških poslancev. — Sklenil je zbor (v katerem so zborovali le nemški poslanci) v Pragi svoje delovanje 26. t. m.

Galicija. — V levovskem deželnem zboru je predložil poslanec Kovalski adresu Rusinov, v kateri se pritožujejo zoper gospodstvo Poljakov, priznavajo pa sedanjo ustavo in državnega zbora delegacije, a tirjajo, da se preuredi deželni volilni red, se razširi samostojnost občin, se bolj ozira na rusinski narod v šoli, uradih, javnem življenju in pri rabi deželnega denarja, ter ustanovita dva deželna odbora: rusinski in poljski. Zbor te adrese ni hotel sprejeti. — Najdalja in gotovo tudi najvažnejša debata v gališkem deželnem zboru pa je bila o nasvetu Smolkinem in Zyblíkíevičevem. Odbor o tej zadevi izvoljen je nasvetoval adresu, ktera zametuje državne osnovne postave, češ, da škodujejo deželno osebnost, in tirja večo samoupravo (avtonomijo) deželi, in pa resolucijo enako adresi. Groholski in mnogo drugih poslancev je govorilo za sprejem adrese in resolucije odborove; Smolka zagovarja svoj nasvet in govori posebno proti pošiljanju poslancev v državni zbor; knez Adam Šapieha stavi svojo resolucijo; mnogo poslancev pa še govori v različnem smislu; „še ni Poljska izgubljena“ — čulo se je v mnogih variacijah. C. kr. namestnik pobija Smolkov nasvet in odborovo adresu in resolucijo. Pri glasovanju je padel nasvet Smolkov (ne pošiljati poslancev v državni zbor), pa padel je tudi predlog Šapiehe. Sklenila se je pa resolucija, ktera pravi: v državni zbor naj se poslanci volijo le iz deželnega zbora; državni zbor in delegacije naj sklepajo le o skupnih državnih zadevah, o kupčijski in kazenski postavodaji, o šolskih zadevah, o sodniški in administrativni organizaciji sklepa pa deželni zbor.

Iz Rima. — V cerkvenem zboru, ki bode v Rimu, ima biti prvi razgovor o združenju pravoslavne s katoliško cerkvijo. Da Bog dá, da se to zgodi! To bi bila najslavnejša zmaga i slava cerkve, i vzlasti Slovanom bi rodila neskončno dobrot.

Žitna cena

v Ljubljani 26. septembra 1868.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 60 — banaške 5 fl. 26. — turšice 3 fl. 20. — soršice 3 fl. 60. — rži 3 fl. 20. — ječmena 2 fl. 50. — prosa 2 fl. —. — ajde 3 fl. 5. — ovsa 1 fl. 70 — Krompir 1 fl. —.